

Εκταση: **43** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών **30,5** χλμ. Κάτοικοι **450 [2011: 270]**

Ο Άγιος Ευστράτιος ή Αϊ - Στράτης υπάγεται διοικητικά στην επαρχία Λήμνου του νομού Λέσβου. Ονομάζεται και Τρυπητή. Το σχήμα του νησιού μοιάζει με χελώνα που έχει το κεφάλι στραμμένο προς το βοριά. Στον όρμο του που είναι ο μοναδικός του νησιού, έχει χτιστεί η ομώνυμη κοινότητα. Άλλος οικισμός δεν υπάρχει. Στο ηφαιστειογενές έδαφος οι κάτοικοι καλλιεργούσαν άλλοτε σιτηρά και αμπέλια. Περίφημα είναι τα κουκιά που παράγουν. Πρόκειται για τα ονομαστά κουκιά «τ' Αϊστρατή». Αξιόλογη είναι η κτηνοτροφία. Η υψηλότερη εδαφική έξαρση είναι η ράχη Λεμονή με υψόμετρο 293 μέτρων. Το νησί βρίσκεται ανάμεσα στη Σκύρο, τη Λέσβο και τη Λήμνο, από την οποία απέχει 16 ναυτικά μίλια.

Η ιστορία του Αγίου Ευστρατίου

Σύμφωνα με μια εκδοχή, το νησί του Αγίου Ευστρατίου είναι η αρχαία Αλόννησος. Για την προέλευση της σημερινής του ονομασίας υπάρχουν δύο εκδοχές. Η μία αναφέρει πως πήρε το όνομά του από έναν εικονομάχο μοναχό ονόματι Ευστράτιο, ο οποίος είχε καταφύγει εκεί για να αποφύγει τους διωγμούς από τους εικονολάτρες. Η άλλη αναφέρει ότι ονομάστηκε Άγιος Ευστράτιος από ομώνυμη εκκλησία.

Τους τελευταίους μεσαιωνικούς χρόνους το νησί ερημώθηκε από κατοίκους, λόγω των ανηλέων πειρατικών επιδρομών. Κατοικήθηκε πάλι μόλις το 1540, οπότε αναφέρεται για πρώτη φορά με τη σημερινή του ονομασία.

Τον καιρό της τουρκοκρατίας ανήκε στο σαντζάκιο της Λήμνου. Στη διάρκεια του ρωσοτουρκικού πολέμου του 1770, οι Τούρκοι επέδραμαν στο νησί, το λεηλάτησαν και

κατέσφαξαν πολλούς από τους κατοίκους του.

Ο Άγιος Ευστράτιος χρησιμοποιήθηκε ως τόπος εξορίας πολιτικών κρατουμένων. Η αρχή έγινε τα χρόνια της δικτατορίας του Μεταξά. Στη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου οι κρατούμενοι κομμουνιστές ζήτησαν να πολεμήσουν τον επιδρομέα, αλλά το καθεστώς της 4^{ης}

Αυγούστου δεν τους το επέτρεψε. Όπως συνέβη και με άλλους κρατούμενους σε φυλακές και εξορίες, έτσι και οι εκτοπισμένοι στον Αι -Στράτη δεν απελευθερώθηκαν με την κατάρρευση του μετώπου και την κατάληψη της χώρας από τις δυνάμεις του φασιστικού άξονα. Οι Αρχές τους παρέδωσαν στους κατακτητές.

Ως τόπος εξορίας χρησιμοποιήθηκε και στη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου μέχρι το 1962. Εκεί άφησε την τελευταία του πνοή ο Κ. Γαβριηλίδης, Γραμματέας του Αγροτικού Κόμματος Ελλάδας και στέλεχος της εαμικής αντίστασης. Τον Σεπτέμβριο του 1951 είχε εκλεγεί βουλευτής της ΕΔΑ μαζί με μια πλειάδα επιφανών εξόριστων και φυλακισμένων (Στ. Σαράφης, Μ. Γλέζος, Η. Ηλιού, Μ. Πρωιμάκης). Η εκλογή τους ακυρώθηκε αργότερα από το Εκλογοδικείο και ο Κ. Γαβριηλίδης επανήλθε στην εξορία, όπου και πέθανε.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 28.2.2010)